

w sprawie wprowadzenia procedury postępowania pracownika socjalnego przy wykonywaniu czynności odebrania dziecka z rodziny w sytuacji bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku z wystąpieniem przemocy w rodzinie

§ 1. Podstawę prawną procedury stanowią:

- 1) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (dz. U. z 2020 r., poz. 218 ze zm.);
- 2) ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2020, poz. 360, ze zm.);
- 3) ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2020, poz. 1876 ze zm.);
- 4) ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020r., poz. 821);
- 5) ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 1575 ze zm.);
- 6) ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. z 2020 r., poz. 1444, ze zm.);
- 7) Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie procedury „Niebieskie karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” z dnia 13 września 2011 r. (Dz. U. z 2011, Nr 209, poz. 1245);
- 8) Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 marca 2011r. w sprawie procedury postępowania przy wykonywaniu czynności odebrania dziecka z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie (Dz. U. z 2011 r., Nr 81, poz. 448).

§ 2. W sytuacji, gdy pracownik socjalny w czasie wykonywania obowiązków służbowych (czyli w godzinach pracy) stwierdza bezpośrednie zagrożenie życia lub bezpośrednie zagrożenie zdrowia dziecka w związku z występowaniem przemocy w rodzinie, jakiegokolwiek formie, ma prawo do odebrania dziecka z rodziny i umieszczenia go u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rozumieniu art. 115 § 11 Kodeksu karnego, w rodzinie zastępczej lub w całodobowej placówce opiekuńczo - wychowawczej.

§ 3. W takiej sytuacji pracownik socjalny:

- 1) wnioskuje o udział funkcjonariusza policji w tych czynnościach do właściwego miejscowo organu Policji. Ze względu na fakt, iż wezwanie funkcjonariusza Policji na miejsce czynności podjętych przez pracownika socjalnego z reguły ma charakter interwencyjny odbywa się ono poprzez:
 - a) osobiste zgłoszenie do właściwego dzielnicowego lub kierownika miejscowego posterunku,
 - b) telefoniczne poprzez kontakt z dyżurnym jednostki Policji,
 - c) zgłoszenie na telefon alarmowy 112, 997, 999,

d) telefonicznie poprzez kontakt z miejscowym posterunkiem Policji.

Jeżeli wniosku, o którym mowa w § 3 pkt 1 pracownik socjalny nie przekaze interweniującemu policjantowi to przesyła go do organu Policji faksem na stanowisko kierowania do dyżurnego właściwej jednostki policji lub przekazuje w inny sposób ustalony przez kierownika jednostki pomocy społecznej z organem Policji, (wzór wniosku załącznik nr 1), po zakończeniu czynności interwencyjnych.

2) wzywa na miejsce interwencji lekarza lub pielęgniarkę, lub ratownika medycznego,

3) wspólnie z przybyłym na miejsce policjantem i przedstawicielem ochrony zdrowia podejmuje decyzje o odebraniu dziecka z rodziny,

4) podczas czynności odebrania dziecka z rodziny powinien zachować szczególną ostrożność i uczynić wszystko, aby dobro dziecka nie zostało naruszone, a zwłaszcza aby nie doznało ono krzywdy fizycznej lub moralnej;

5) poucza rodziców, opiekunów prawnych lub faktycznych dziecka o przysługującym im prawie złożenia zażalenia do właściwego sądu opiekuńczego na odebranie dziecka oraz prawidłowości jego dokonania i wręcza im druk pisemnego pouczenia o prawie złożenia takiego zażalenia, (wzór załącznik nr 3);

a) jeżeli rodzice, opiekunowie prawni lub faktyczni odbieranego dziecka chcą złożyć zażalenie, o którym mowa powyżej, za jego pośrednictwem – przyjmuje takie zażalenie i niezwłocznie przekazuje je do właściwego sądu opiekuńczego, (wzór zażalenia załącznik nr 4);

b) może przyjąć zażalenie w formie ustnej. W tym przypadku z czynności sporządzany jest protokół, (m wzór załącznik nr 5);

c) w przypadku braku możliwości wręczenia pouczenia np. z uwagi na stan upojenia alkoholowego rodziców, opiekunów prawnych lub faktycznych dziecka, wręcza pouczenie następnego dnia osobiście lub za pośrednictwem funkcjonariusza Policji albo przesyła pocztą za potwierdzeniem odbioru;

6) jeżeli rodzice, opiekunowie prawni lub faktyczni dziecka lub inne osoby przeszkadzają w wykonaniu czynności odebrania dziecka z rodziny żąda, aby przybyły na miejsce funkcjonariusz Policji usunął te osoby z miejsca wykonywania czynności;

7) na podstawie wywiadu przeprowadzonego na miejscu zdarzenia lub wiedzy uzyskanej w trakcie wcześniejszej pracy socjalnej z rodziną, ustala osobę najbliższą dla dziecka, w rozumieniu art. 115 § 11 Kodeksu karnego, u której możliwe jest umieszczenie dziecka. W celu ustalenia możliwości umieszczenia dziecka u osoby najbliższej pracownik socjalny może konsultować się również z Policją, a zwłaszcza z właściwym dzielnicowym, który posiada rozpoznanie osobowe wśród mieszkańców swojego rejonu służbowego;

8) w przypadku braku możliwości umieszczenia dziecka u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, pracownik socjalny nawiązuje kontakt z osobą wskazaną przez powiatową

Jednostkę pomocy społecznej, która jest odpowiedzialna za koordynację zagadnień związanych z wyszukiwaniem miejsc w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

9) pracownik socjalny przewozi dziecko do osoby najbliższej nie zamieszkującej wspólnie lub do wskazanej przez powiatową jednostkę pomocy społecznej rodziny zastępczej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego, albo placówki opiekuńczo-wychowawczej.

10) po umieszczeniu dziecka u niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, przejmującej opiekę nad dzieckiem, przyjmuje od nie oświadczenie oraz zawiadamia właściwego miejscowo pracownika socjalnego lub kierownika ośrodka pomocy społecznej (wzór zał. Nr 6);

11) po przekazaniu dziecka pod opiekę innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, właściwy miejscowo pracownik socjalny pierwszego dnia roboczego, następującego po dniu umieszczenia dziecka, udaje się do miejsca pobytu dziecka celem sprawdzenia warunków bytowych dziecka i podjęcia decyzji co do dalszego postępowania względem dziecka;

12) niezwłocznie, nie później niż w ciągu 24 godzin powiadamia sąd opiekuńczy o odebraniu dziecka z rodziny i umieszczeniu go u niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej (wzór załącznik nr 8).

§ 4. Pracownik socjalny, przedstawiciel Policji i ochrony zdrowia podejmują wspólnie następujące czynności:

1) diagnozują sytuację, (pracownik socjalny powinien zgromadzić w miarę możliwości jak najwięcej przydatnych informacji na temat rodziny, tzn. czy korzysta ona ze świadczeń Ośrodka Pomocy Społecznej, jeśli tak to z jakiego powodu i w jakiej formie pomoc ta jest świadczona, czy jest to pierwsza interwencja czy kolejna, czy członkowie rodziny mają przydzielony nadzór kuratora etc.),

2) oceniają stan zdrowia dziecka oraz stopień zagrożenia jego życia lub zdrowia pod kątem zasadności podjęcia decyzji o jego odebraniu,

3) oceniają stan sanitarno-higieniczny mieszkania, (jeśli pracownik socjalny uzna, że są bezpieczne warunki sanitarno-higieniczne, jest osoba, która może czasowo sprawować opiekę, a sprawca jest odizolowany, może pozostawić dziecko w domu rodzinnym),

4) sprawdzają kto sprawuje bezpośrednią opiekę nad dzieckiem, w jakim jest stanie, czy znajduje się pod wpływem alkoholu lub innych środków odurzających.

§ 5. W wyniku analizy sytuacji służby wspólnie podejmują decyzję o odebraniu dziecka z rodziny i umieszczeniu go:

1) u innej nie zamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rozumieniu art. 115 § 11 Kodeksu karnego,

2) w rodzinie zastępczej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego,

3) w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

§ 5 po podjęciu decyzji o odebraniu dziecka funkcjonariusz Policji wykonuje następujące czynności:

1) udziela pracownikowi socjalnemu pomocy, która obejmuje:

a) zapewnienie bezpieczeństwa osobistego dziecku, pracownikowi socjalnemu i innym uczestnikom postępowania,

b) w razie potrzeby udzielenie pierwszej pomocy i wezwanie pogotowia ratunkowego,

c) ustalenie tożsamości osoby najbliższej, uprawnionego członka rodziny zastępczej lub uprawnionego pracownika placówki opiekuńczo-wychowawczej, w której umieszczone zostanie dziecko;

2) wręcza rodzicom, opiekunom prawnym lub faktycznym dziecka druk pisemnego pouczenia o przysługującym im prawie złożenia zażalenia do właściwego sądu opiekuńczego na odebranie dziecka (wzór zażalenia załącznik nr 3) jeżeli pracownik socjalny nie wręczył im takiego pouczenia;

3) jeżeli rodzice opiekunowie prawni lub faktyczni odbieranego dziecka chcą złożyć zażalenie, którym mowa powyżej, za jego pośrednictwem – przyjmuje takie zażalenie i niezwłocznie przekazuje je do właściwego sądu opiekuńczego (wzór zażalenia załącznik nr 4);

4) może przyjąć zażalenie w formie ustnej. W tym przypadku z czynności sporządzany jest protokół, (wzór załącznik nr 5);

5) sporządza z przeprowadzonych czynności notatkę urzędową (wzór załącznik nr 7) zawierającą w szczególności:

a) jego imię i nazwisko oraz stopień służbowy,

b) określenie daty i miejsca przeprowadzonych czynności,

c) informacje o formie i treści wniosków pracownika socjalnego, dotyczących jego udziału w czynnościach odebrania dziecka z rodziny,

d) imię i nazwisko pracownika socjalnego oraz adres jednostki organizacyjnej pomocy społecznej,

e) imię i nazwisko lekarza lub pracownika medycznego, lub pielęgniarki, którzy uczestniczyli w podjęciu decyzji o odebraniu dziecka z rodziny,

f) imię i nazwisko oraz inne dane niezbędnego do ustalenia tożsamości odbieranego dziecka, rodziców, opiekunów prawnych lub faktycznych oraz innych uczestników postępowania obecnych w miejscu wykonywania czynności,

g) opis wykonanych czynności, w tym informacje o podjętej decyzji, z uwzględnieniem stanowisk poszczególnych uczestników,

h) wskazanie osób, którym funkcjonariusz wręczył pisemne pouczenie o prawie do złożenia zażalenia osądu opiekuńczego na odebranie dziecka,

i) informację o wniesieniu za pośrednictwem funkcjonariusza Policji zażalenia do sądu opiekuńczego na odebranie dziecka,

j) informację o osobie i miejscu, w którym umieszczono odebrane dziecko, jeśli będzie on uczestniczył w tej czynności.

6) kopię tej notatki urzędowej przekazuje do właściwego sądu opiekuńczego oraz do właściwej jednostki organizacyjnej pomocy społecznej.

Wykaz osób odpowiedzialnych w powiecie za realizację zadań z pieczy zastępczej w przypadku odebrania dziecka i konieczności umieszczenia go w rodzinie zastępczej lub całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej oraz numerów kontaktowych do tych osób prowadzony jest przez Wydział Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy, tj.:

1. Samodzielny Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy, który będzie dokonywał jego aktualizacji dwa razy w roku, według stanu na dzień 30 czerwca i 30 grudnia.

2. Po aktualizacji Zespół, o którym mowa w pkt.1 niezwłocznie przekazuje wykaz do Wojewódzkiej Komendy Policji, celem przekazania do Komend Powiatowych.

Lista załączników:

1. Załącznik nr 1: Wniosek pracownika socjalnego o wzięcie udziału funkcjonariusza Policji w procedurze odebrania dziecka.

2. Załącznik nr 2: Wniosek pracownika socjalnego o udzielenie przez funkcjonariusza Policji niezbędnej pomocy przy umieszczaniu dziecka u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej lub całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej

3. Załącznik nr 3: Pouczenie o możliwości złożenia zażalenia w sytuacji odebrania dziecka.

4. Załącznik nr 4: Zażalenie na czynności odebrania dziecka w trybie art. 12 a ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. u. z 2020 r., poz. 218 ze zm.).

5. Załącznik nr 5: Protokół przyjęcia złożonego ustnie zażalenia na czynności odebrania dziecka w trybie art. 12 a ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r., poz. 218 ze zm.).

6. Załącznik nr 6: Oświadczenie o powierzeniu dziecka odebranego przez pracownika socjalnego.

7. Załącznik nr 7: Notka służbowa funkcjonariusza Policji.

8. Załącznik nr 8: Zawiadomienie sądu opiekuńczego o odebraniu dziecka.